

Мядзель Марія

курсант навчальної групи ДР-641

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна

Maria Miadzel

cadet of the group DR-641

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs, Dnipro, Ukraine

Науковий керівник: **Диса Олена**, кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри філософії та політології

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Scientific supervisor: **Olena Dysa**, candidate of psychological sciences, associate professor

Associate Professor of the Department of Philosophy and political science,

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

ВПЛИВ ТЕХНОГЕННОЇ КУЛЬТУРИ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ INFLUENCE OF TECHNOGENIC CULTURE ON THE DEVELOPMENT OF PERSONALITY

У наш час розвиток техногенної культури має великий вплив на розвиток людини як особистості та як частини суспільства загалом. Науково-технічний прогрес кардинально змінив характер сучасного суспільства, (іменованого як „постіндустріальне”, „техногенне”, „інформаційна цивілізація”) вкрай загострив екзистенційну ситуацію людини, сенсу її життєдіяльності в нових соціальних умовах.

Розвиток інформаційної взаємодії не може не впливати на інтереси, погляди та переконання молодого покоління. Дане питання є актуальним, оскільки поява техногенної цивілізації змінила роль людини в соціумі і продовжує змінювати. Вплив техногенної культури на розвиток особистості намагались розглянути та дослідити такі вчені як: О. К. Тихомиров, М. Г. Абрамов, О. В. Брушлинський, І. В. Малич, В. Л. Петрушенко, Л. П. Гур'єв та інші.

Розвиток інформаційних технологій надали людині більше можливостей (побачити світ через екран, спілкування з людьми інших країн, вільне джерело інформації) які дозволили більше розвиватися в інтелектуальній сфері та надали більше привілеій, але будь-яка нова можливість змінює ставлення до цінностей в суспільстві.

Вперше проблему психологічних наслідків техногенної культури сформулював О. К. Тихомиров, який разом з колегами виявив, що вплив комп'ютеризації на психіку людини та її психічний розвиток безперечний [1]. Технології перебудовують не тільки структуру розумової діяльності, але й діяльність мнемічну. М. Г. Абрамов припускає, що на рівні відчуттів комп'ютер має подвійний вплив на психіку користувача: позитивний та негативний [2].

До позитивних перетворень можна віднести підвищення інтелектуального рівня за рахунок залучення його до розв'язання більш складних завдань, розвиток логічного прогностичного та оперативного мислення. Як зазначає Л. П. Гур'єв до позитивних результатів можна віднести розвиток адекватної спеціалізації пізнавальних процесів – сприймання, мислення, пам'яті, застосування комп'ютера для розв'язання професійних завдань тощо. Активне користування технікою та задоволення своїх потреб сприяють формуванню у багатьох користувачів таких якостей як ділова спрямованість, точність, акуратність, впевненість у собі тощо [3].

Цікавими є результати серії досліджень групи психологів зі Стенфордського університету під керівництвом Волтера Мішела, які отримали назву “зефірний експеримент”. Дітям пояснювали, що вони можуть з'їсти солодоці, наприклад, зефір, печиво чи цукерку, прямо зараз, або за 10-15 хвилин – але вдвічі більше. Потім дослідники залишали кімнату, щоб випробовувані були наодинці зі солодощами, і непомітно стежили за їхньою поведінкою.

Психолог Джон Процько з Каліфорнійського університету в Санта-Барбарі вирішив перевірити, як змінювалась поведінка дітей з часом. Для цього він проаналізував результати зефірних експериментів, отримані в період з 1968 по 2017 рік. З'ясувалося, що сучасні діти успішніше справляються з цим завданням.

Процько виявив тренд, який показує, що витримка дітей нового покоління збільшується: вони довше, ніж їх попередники, чинять опір спокусі. В ході дослідження з'ясували, що діти, які втримались від солодошів, в майбутньому займають вищу соціальну та фінансову ступінь в житті.

На основі даного експерименту та інших фактів можна зробити висновок, що діти в час техногенної культури мають більшу витримку, увагу, впевненість у собі та цілеспрямованість.

До негативних особистісних перетворень можна віднести надмірну спеціалізацію пізнавальний процесів, а також мотивації, що відбувається в результаті об'ємної і постійної роботи з комп'ютером, зниження їх гнучкості і таким чином неможливості переносу в розв'язання більш широкого кола завдань, що вимагають іншої спеціалізації. Такий занадто тісний зв'язок психічних процесів з певним предметом ускладнив процес їх розкриття та переорієнтацію на нову предметну інформацію. У зв'язку з цим якості особистості, що спочатку формуються як позитивні, можуть у міру збільшення тривалості використання техніки та її складностей перерости в такі негативні риси, як дратівливість, педантизм, надмірна пунктуальність та ригідність та ін.

На думку багатьох психологів та соціологів найпроблемнішою зміною в людині під впливом техногенної культури є її ставлення та роль в соціумі. Людина розвивається в відносинах "людина-комп'ютер" та "людина-комп'ютер-людина" (спілкування в соціальних мережах), але виникають проблеми в спілкуванні "людина-людина", що призводить до десоціалізації суспільства, невміння та відсутність бажання в спілкуванні з соціумом.

Іншою важливою зміною в розвитку особистості є прояв творчості. За словами Дж.Гелбрейта, "естетичні досягнення недоступні індустріальній системі і в значній мірі знаходяться у суперечності з нею". А на думку теоретика сучасного мистецтва Г.Ріда, технізоване суспільство формує не людей, а „порожньооких”, нудьгуючих, загальмованих, неконтактних роботів, здатних лише до насильства. Технізація і роботизація, на думку сучасних психологів і соціологів несе небезпеку вже на генетичному рівні, загрожуючи небезпекою, за словами Польського письменника і вченого С.Лема „оголення” інстинктів [4]. Не дивлячись на значно більшу поінформованість, сучасна людина не стає більш творчою. Зростання абстрактності, кількості понять, умовних знаків, формул веде до інтелектуального еkleктизму, розумової пасивності, іноді навіть невігластва щодо банальних явищ і процесів.

На основі вище вказаного, можна зробити висновок, що безсумнівно розвиток техногенної культури має важливий вплив на людину як особистість та як частину соціуму. Зміни в розвитку особистості є як негативні, так і позитивні, але відомо, що вони відбуваються вже зараз. Ступінь і вектор цих змін кожен контролює (чи залишає безконтрольним) самостійно.

Особливо важливе, на нашу думку, врахування особливостей професії при підготовці майбутніх фахівців у сфері технологій. Врахування можливих негативних наслідків впливу технологій на людину в результаті формування особливостей психічних процесів, допоможе запобігти розвитку десоціалізації та інших негативних наслідків завдяки розробці методів оптимізації їх соціально-психологічної адаптації.

Перелік використаних джерел

1. Тихомиров О. К. ЭВМ и новые проблемы психологии: навч. посібник / О. К. Тихомиров, Н. Л. Бабанин. – М. :1986-203 с.
2. Абрамов М. Г. Людина і комп'ютер / М. Г. Абрамов // Человек. – 2000. – н. 4.
3. Гур'єв Л. П. Структура умственной деятельности человека в условиях автоматизации: автореф. канд. дис. / Л. П. Гур'єв. – М. – 1973.
4. Петрушенко В. Л. Етика та естетика: навч. посібник / В. Л. Петрушенко. – Львів, – 2008. – 180 с.